

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ A DÁVKY Z NĚJ PLYNOUCÍ

Tento učební materiál vznikl v rámci projektu Inovace studijního programu Pastorační a sociální práce ETF UK (CZ.2.17/3.1.00/33279) spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hlavního města Prahy.

Evropský sociální fond – Operační program Praha Adaptability
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

PRÁVNÍ ÚPRAVA

- ✘ Základním právním předpisem, který upravuje nároky na důchody ze základního důchodového pojištění, způsob stanovení výše důchodů a podmínky pro jejich výplatu, je **zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění**, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1996.

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

- ✘ Upravuje pojištění pro případ stáří, invalidity a úmrtí živitele, a to prostřednictvím důchodů.
- ✘ Účelem je poskytovat hmotné zabezpečení při sociálních událostech dlouhodobého charakteru.

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

- × 1. pilíř - **povinné základní důchodové pojištění:**
 - dávkově definované a průběžně financované (PAYGO),
 - univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby,
 - právní úprava je jednotná pro všechny pojištěnce
- × 3. pilíř - doplňkové penzijní připojištění se státním příspěvkem, které je kapitálově financované – komerční produkty
 - tzv. 2. pilíř – zaměstnavatelské penzijní systémy - u nás neexistuje

Důchod ze základního důchodového pojištění pobírá více než 99 % obyvatel ve věku vyšším, než je věková hranice pro nárok na starobní důchod.

TYPY DŮCHODŮ

- × Starobní
- × Invalidní
- × Pozůstalostní (vdovský, vdovecký, sirotčí)

JINÉ DĚLENÍ DŮCHODŮ

- ✘ **Přímé důchody**, tzn. ty, které se vyměřují v závislosti na dobách pojištění oprávněného (starobní a invalidní).
- ✘ **Odvozené důchody** – jejich procentní výměra se stanoví z přímého důchodu (z jeho procentní výměry), který pobíral nebo na který by měl nárok zemřelý.

ÚČAST NA DŮCHODOVÉM POJIŠTĚNÍ

- ✘ Je povinná pro fyzické osoby taxativně uvedené v tomto zákoně. Pojištění se mohou dobrovolně účastnit i osoby starší 18 let, které podaly přihlášku k účasti na pojištění.
- ✘ Např. zaměstnanci v pracovním poměru, osoby ve služebním poměru, OSVČ, osoby, které se v období před rokem 2010 soustavně připravují na budoucí povolání studiem na SŠ, VOŠ nebo VŠ v ČR, a to po dobu prvních 6 let tohoto studia po dosažení 18 let věku (studium konané po roce 2009 účast na důchodovém pojištění již nezakládá).

SOUBĚH VÍCE DŮCHODŮ

- ✘ Pokud jsou splněny současně podmínky nároku na výplatu více důchodů stejného druhu nebo výplatu starobního, plného invalidního nebo částečně invalidního důchodu, vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší.
- ✘ Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního nebo invalidního důchodu a na výplatu vdovského důchodu nebo vdoveckého důchodu a nebo sirotčího důchodu, vyplácí se vyšší důchod v plné výši a z ostatních důchodů se vyplácí polovina procentní výměry, nestanoví-li zákon o důchodovém pojištění jinak

Z ČEHO SE SKLÁDÁ DŮCHOD?

- × Důchod se skládá ze dvou složek:
 - **Základní výměra** - stanovená pevnou částkou stejnou pro všechny druhy důchodů bez ohledu na délku doby pojištění a výši výdělků
 - **Procentní výměra.**

STAROBNÍ DŮCHOD

× Viz další prezentace

VDOVSKÝ DŮCHOD

- ✘ byl poživatelem starobního nebo invalidního důchodu (před 1. 1. 2010 PID nebo ČID), nebo
- ✘ splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu.

NÁROK NA VDOVSKÝ DŮCHOD

- × **Vdovský důchod** náleží po dobu jednoho roku od smrti manžela. Po uplynutí této doby má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže
 - × pečuje o nezaopatřené dítě,
 - × pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
 - × pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
 - × je invalidní ve třetím stupni (před 1. 1. 2010 plně invalidní),
 - × dosáhla alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk pro muže stejného data narození (před 1. 1. 2010 aspoň věku 55 let) nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.

NÁROK NA VDOVSKÝ DŮCHOD ZANIKÁ:

- ✘ Uzavřením nového manželství (v tom případě vdově náleží částka ve výši 12 měsíčních splátek vdovského důchodu).
- ✘ Dnem právní moci rozhodnutí soudu o tom, že vdova úmyslně způsobila smrt jako pachatelka, spolupachatelka nebo účastnice trestného činu.

VDOVECKÝ DŮCHOD

- × Výše zmíněné platí obdobně pro nárok vdovce na vdovecký důchod.

VÝŠE VDOVSKÉHO A VDOVECKÉHO DŮCHODU

- ✘ Výše důchodu se skládá ze dvou složek, a to ze základní výměry a z procentní výměry.
- ✘ Výše **základní výměry** důchodu činí **2 170 Kč měsíčně**.
- ✘ Výše **procentní výměry** důchodu činí **50 % procentní výměry starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně** (před 1. 1. 2010 plného invalidního důchodu), na který měl nebo by měl nárok zemřelý v době smrti (před 1. 1. 2010 nebo 50 % procentní výměry částečného invalidního důchodu po poživateli tohoto důchodu, který ke dni smrti nesplňoval podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod).

SIROTČÍ DŮCHOD

- ✘ Nárok má nezaopatřené dítě, zemřel-li rodič (osvojitel) dítěte nebo osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů a dítě bylo na tuto osobu v době její smrti převážně odkázáno výživou, kterou nemohli ze závažných důvodů zajistit jeho rodiče; rodič (osvojitel) a uvedená osoba však museli splňovat stejné podmínky jako zemřelý manžel pro nárok pozůstalého na vdovský důchod.

SIROTČÍ DŮCHOD – NÁROK A ZÁNÍK

- ✘ Oboustranně osiřelé dítě má nárok na sirotčí důchod po každém ze zemřelých rodičů.
- ✘ Nárok na sirotčí důchod nevzniká po pěstounovi nebo jeho manželovi.
- ✘ Nárok na sirotčí důchod zaniká osvojením. Dojde-li ke zrušení osvojení, vznikne nárok na sirotčí důchod znovu.
- ✘ Zaniká, přestane-li platit podmínka nezaopatřenosti.

VÝŠE SIROTČÍHO DŮCHODU

- ✘ Výše důchodu se skládá ze dvou složek, a to ze základní výměry a z procentní výměry.
- ✘ Výše **základní výměry důchodu činí 2 170 Kč měsíčně**; v případě oboustranného sirotka náleží základní výměra pouze jednou.
- ✘ Výše **procentní výměry důchodu činí 40 % procentní výměry důchodu, na který měl nebo by měl nárok zemřelý v době smrti.**